

LRDIS

We know
books

Redactor: Carmen Miloicoviçi

Tehnoredactare și copertă: Georgiana Oprescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

POPESCU, DUMITRU RADU

Duios Anastasia trecea / Dumitru Radu Popescu; editor,
postfață: Florea Firan. – Craiova: Scrisul Românesc
Fundația – Editura, 2021

ISBN 978-606-674-295-5

I. Firan, Florea (ed., post.)

821.135.1-32

© Dumitru Radu Popescu

© Scrisul Românesc

Fundația–Editura, Craiova, 2021

Tel./fax: 0722.753.922; 0251/413.763

Email: scrisulromanesc@yahoo.com



Dumitru Radu Popescu

DUIOS *Leul albastru*
ANASTASIA
Grădinile Fericitilor **TRECEA**

Postfață de Florea Firan

Scrisul Românesc
Fundația – Editura

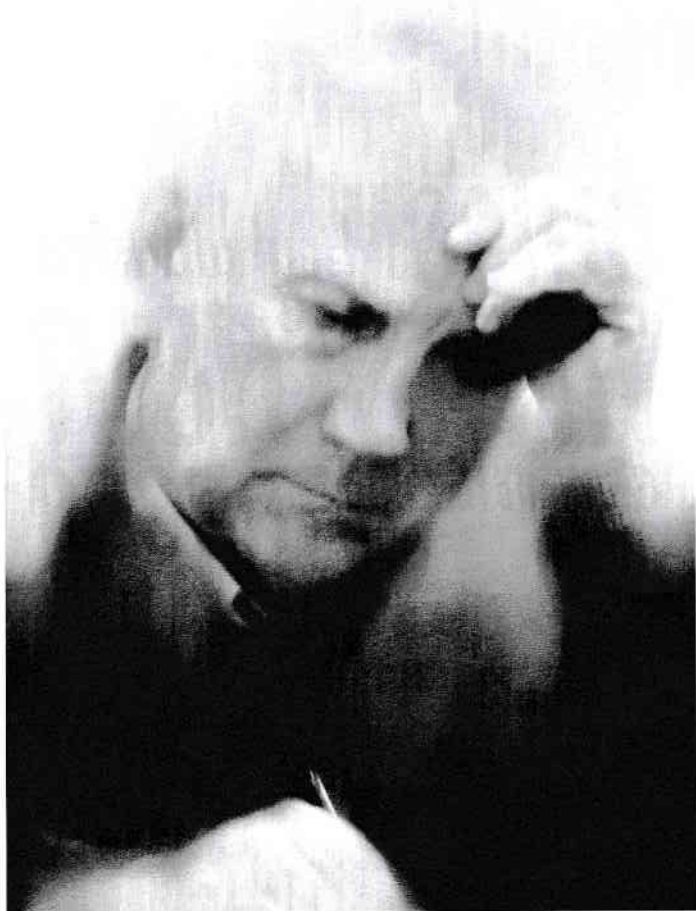
Cuprins

Duios Anastasia trecea | 3

Leul albastru | 73

Grădinile fericiților | 109

Dumitru Radu Popescu – prozatorul, de Florea Firan | 157



Dumitru Radu Popescu

Duios Anastasia trecea

I

Noaptea se-ngroșa, putrezea, cocoșii împietriseră, în duzi și pe case, și cei de tinichea și de pământ ars muriseră de mai multe ori, neputând să moară o singură dată. În fiecare noapte mai muriseră o dată. Nu vedea marginea satului ea, Anastasia. Era un întuneric de cimitir, rece și stătut. Iapa lui Chifă, borțoasă, făta, se auzea în răstimpuri cum gemea în bătătură. Singură. Nu se vedea prin geam, noaptea era neagră ca o gură de cățea cu puii aruncați în Dunăre. Iapa lui Chifă, când să fete cu adevărat, plesni. Crăpă. Cum mai crăpaseră și altele, rămânând pe pământ late. Sângele îl sugea țărâna, repede, nici n-apuca să se înnegrească. Nu văzu iapa lui Chifă, bănuie cam pe unde se afla. Scaunele nu se deosebeau de masă, de nimic. Toate erau totuna. Negre. Noaptea înecase casa și bătătura, și satul, totul, noaptea era ca o apă clocită, puțea. Dulapul pocnea din încheieturi, ca de reumatism. Poc, poc, în răstimpuri. Anastasia adormi și visă că-i cădeau măselele și dinții din gură, ca niște mărgel. Noaptea se lipise și mai tare de pătură, de pământ, de ochi. Scârțâia, ușa, în tătâni, ca o curvă nemulțumită. În fiecare noapte crăpa o iapă. Sau, de nu, ea, Anastasia, o visa pe cea care plesnise cu o noapte înainte sau cu două. Întinse mâna să ia urciorul cu apă de lângă pat. Bău apa, fără să vadă urciorul. Nu-și văzu nici mâna. Parcă orbiseră toate. Parcă nici ea nu mai vedea, așa era de greu întunericul. În primăvară, tot într-o noapte oarbă ca asta,

auzise spetezele scaunelor pocnind pe rând, sec, de parc-ar fi pocnit din degete cineva. Și venise un viscol negru și trecuse peste sat ca un trăsnet mai bolnav, mai răgușit și mai puturos, dar ca un trăsnet. Și omorâse toate vrăbiile. Dimineața văzuse păsări moarte în salcâm, în pomi, cu ghearele încleștate pe crengi, spânzurate cu capul în jos. Căldura venise repede și ele putreziseră în pomi, negre. Penele picau fâlfâind, luând cu ele părți din carnea ce fusese odată vie. Brabeți mici spânzurau cu capul în jos, ca niște inimi putrede. Unele muriseră în cuiburi. Și năvăliseră viermii. Și nu prea năvăliseră. Căci vremea era cu două fețe, noaptea îngheța și laptele în țâțele vacilor, ziua to-ropea soarele pământul. Așa că umbla moartea din nuc în nuc, din creangă în creangă, ca la ea acasă. Anastasia fusese bolnavă. Se temuse c-o să moară noaptea. Și n-o să lase pe nimeni... Nici copii, nici dragoste de bărbat, nici flori, nici rădăcini, nimic. O vadră de apă, o turtă caldă? Cine s-o pomenească? Satul era gol de oameni, și ea era de fapt din alt sat, așa că nici rude rele n-avea. Adormi și visă că mătura casa și bătătura. Și drumul până la școală. Se trezi transpirată. Noaptea nu se terminase.

Parcă lumea coborâse, jos de tot, la groapa negrului, la talpa hăului secetos și rece. Anastasia visa cum coboară, lin, printr-un câmp cu miros de pelin. Afară, dincolo de ferestre curgea tulbure Dunărea, tremurând. Noaptea apele ei erau negre, Dunărea nu se cunoștea de maluri, era ca o punte, astupa cu negru locul dintre malurile ei, care nu se vedeau. Privi pe fereastră și nu deosebi apa de uscat. Anastasia își aminti seara când trecuseră de la sârbi încoace o sută de inși, cu o sută de cai, ținându-se de cozile cailor. Se vedeau capetele cailor, coamele lor ude. Și la doi metri aproape de botul cailor, de coama lor, în urmă, un cap de om. Un cap de cal, un cap de om. Se liniștise apa. Grănicerii români, cei doi, îi văzuseră. Dar nu-i văzuseră. Ea îi privise cum ies din apă, goi, cai și oameni, pe întuneric, și cum se pierd în pădure ca

într-un vis. Ducând în spate ce duceau. Cei doi grăniceri români parcă-i pândeau, și parcă nu pe ei îi pândeau. Se strecuraseră caii pe mal, coamele se zbârliseră parcă. Și oamenii strănutaseră, unii, iar caii, tot unii. Jos la găoaja râului, frigul. Anastasia se acoperi cu pătura până sub bărbie. Într-o zi de târg la Severin auzișe o cucuvea cântând cum cânta ea, cucuveaua, pustelnica. Zbura peste străzi și lumea o scuipa și da după ea cu pălăriile, toate străzile erau pline de pălării aruncate în aer, toate, și în piață, lângă hală, toți aruncaseră pălăriile după ea. Cucuveaua își pierduse locul, înnebunise. Dunărea bolborosea neagră și nu se vedea prin geam. Trecea ca o pasăre, nevăzută. Noaptea nu, nu se mai văd nici măcar păsările. Doar pisicile. Ochii lor roșii, de putregai, se văd. Pisicile mieunau în răstimpuri, ascunse. Nu erau în luna lor. Pereții păreau de aramă coclită. Masa i se părea de sulf opărit, fără culoare. O pipăi și i se păru străină. Deschise fereastra. Frunzele nu se mișcau, încremeniseră. I se păru că toate sunt de fier, frunzele și copacii. Și bătătura, și parii gardului. Dunărea era de argint viu, moale ca o umbră și tăcută. Cerul era fără stele, de cărbune, jos. Se culca. Emil plecase și murise departe. Îi venise acasă numele, pe o hârtie mototolită. Cu el trăise o vară, vara dinaintea plecării lui. Noaptea dormeau amândoi într-o cămașă.

Închise fereastra. Mâțele se spurcau prin curte, pe lângă ușă, prin casă, umblau cufurite. Peste tot. Cine era Jarco Despotovici? Nu-l văzuse. Auzise de el. Adormi. După Emil plânsese speriiind lumea. Îi visa. Plângea inima în ea, în somn. Se trezi. Când citise hârtia, se încecase de o tuse seacă. Nu scoase o lacrimă. Apoi înțeleșese. Plângea inima în ea, ca pruncul de trei zile. Acuma nu plânse. Bău apă. Avea o sete nesăturată, adâncă. De parcă îi ardea inima. Se sufoca, n-avea aer. Deschise fereastra. Întunericul îngropase totul, de parcă nu mai exista nimic. Ochii nu mai deosebeau nimic. Ca într-un mormânt viu. Ar fi aprins o lumânare, dar nu era voie. Nici lampa nu putea s-o aprindă. Interzis. Dar ca

să trăiești trebuie să ieși din casă și să aprinzi focul în curte, Anastasio, își spuse. Hai, du-te, Anastasio. În băătăură e mai mult aer. Poate. Nu e așa stătut. Poate. Să ardă ceva, să facă lumina cumva, să poată să-și tragă din fântână cu ciutura apă rece. Să simtă apa proaspătă, vie. Dar nu ieși, îi fu frică. Avea ușile închise cu cheia, cu drugul; și în dreptul lor punea seara dulapurile și masa. Ferestrele aveau cercevele. Știa ea de ce-i este frică. De omul cu haltere. În fiecare dimineață îl vedea în curtea școlii fugind desculț pe iarbă. Și apoi ridicând halterele. De el, și nu numai de el. Noaptea era liniștită și blândă, dar ca o mătă de blândă. Adormi încet, cu gândul la frunza ce-o văzuse ieri cuprinsă de moarte pe margini. Se rotea frunza. Frunza de dud. O otrăvea galbenul, mâncă din ea încet ca o omidă. Moartea nu venise dintr-odată. Ea întâi își trimisese semnele, să dea de știre. Nu venea ea pe nepusă masă. Nici la frunză. Vântul bătuse frunza și pe față și pe dos. Până ce o rupsesse. Jos. Dar moartea nu se arată toată niciodată, numai semnele și le arata. Și sfârșitul. Era o parte a ei care nu se arată, nu se vedea. Partea întunecată. Adormi. Visă o lună rotundă și mare, roșie, rotindu-se. Ca o baltă de sânge închegat. Dincolo de ea, era partea ei care nu se vedea. Nu știai ce culoare poate să aibă partea aceea. Dacă nu cumva era necolorată. Apoi luna se stinse ca o lampă, fumegând. Cineva strănutase, poate un cal, poate un om. Și pe Dunăre se auziră trecând morții plângând. Întâi trecură bunicii ei dinspre tată, apoi cei dinspre mamă. Apoi străbunicii dinspre tată. Și tot așa mereu, și cu cât erau mai îndepărtați, cu atât părul lor era mai alb și lacrimile mai rotunde și mai mari. Și trecură și vecinii, și bunicii vecinilor. Plângeau că n-are cine să-i oprească, n-are cine să-i apere. Treceau plutind, în morminte. Pluteau mormintele lor pe Dunăre în jos, bucăți strâmte de pământ, cu lumânări aprinse la căpătâi. Pe Dunăre, convoi. Treceau cimitire întregi. Și treceau și morți tineri. Și n-aveau mai de care să se apropie, de care să se lipească și să rămână. Se des-

prindeau și malurile. Dunărea se lățea. Un vaiet lung. Și lumânări pâlپând, arzând. Pământul parcă nu mai era pământ, parcă nu mai era al cuiva, nu era niciun pas de om pe el, nicio mână nu se întindea de pe mal să oprească convoiul, să-l tragă la mal, să-l priponească. Se sfărâma pământul. Și morții au nevoie de pământ în care să zacă, să nu-i ducă apa, să nu-i înece, să nu le stingă lumânările. Parcă erau ai nimănui, morții. Pământul cu morții fugea pe Dunăre la vale, toată țara curgea pe apă în jos, curgea și nu se mai vedea, se pierdea din ochi, se pierdea. Urla Anastasia, să oprească bărcile de pământ, mormintele. Urla de se stinseră toate lumânările și se opri plânsul. Se trezi. Vise de noapte, Anastasio. Visase morminte vechi, morminte proaspete. Noaptea nu se clintea. Noaptea parcă adormise, de-aceea nu se mișca și nu se mai termina. Ca o curvă obosită. Cioc, Cioc! Bătea cineva în geam. Nu se vedea cine. Cioc, cioc! Da, și luna are o parte care nu se vede, partea de dincolo. Dar ca să ajungi cumva să vezi partea aceea de dincolo, trebuie întâi să vezi partea care se vede. Altfel oricât ai căuta luna n-o s-o găsești. Cioc, cioc! Nu se vedea nimic. Poate bătea la altă casă în geam...

— Anastasio...

— Cine e?

— Eu, deschide.

Vorbea pe șoptite și nu înceta să bată cu degetul în geam. Deschise fereastra. O boare intră în cameră, ca o vulpe.

— Deschide ușa, te rog, Anastasio...

— Cine e?

— Eu, cine să fie? Eu, Emil...

— Cine?

— Eu, nu te prefac... Nu-mi cunoști glasul?

— Nu-ți cunosc glasul.

— Fiindcă vorbesc încet.

— Oare?

— Nu mă vezi?
— Nu te văd.
— Haide, deschide ușa...
Privi mai bine afară. Emil nu se vedea. Era întuneric. Doar vocea i se auzea, clară.
— Nu-ți deschid.
— Dar eu sunt, pe cuvânt, uite mâna mea, n-o recunoști?
Și ea simți o mână în mâinile ei. De fapt și ea întinsese mâna. Erau degetele lui Emil, toate patru.
— Știi că ești tu, dar nu-ți deschid. Pleacă, zise și-i lăsă mâna din mâinile ei. Du-te!
— Te iubesc, Anastasio.
— Hai, du-te!
— Zău, Anastasio, zău!
— Du-te, du-te!
— Voi ai să mor acolo? Am fugit, pentru tine am fugit.
— Vrei să spui toată poezia?
— Nu e poezie. Ce-am avut eu cu ei? Nimic. Am fugit de pe front. La un atac îngrozitor. M-au dat mort. Foarte bine. O să mă lase în pace, n-o să mă mai caute. Voi ai să mor ca un erou?
— Nu vorbi prostii.
— Am fugit, da, am fugit. Și-am stat ascuns în sat. Și-o să mai stau. N-ai vrea să fie așa?
— Aș vrea, aș vrea, Emile...
— Atunci de ce nu deschizi?
— Pentru că nu e așa.
— Îți amintești, ne culcam amândoi într-o cămașă.
— M-ai mințit, Emile.
— Nu, zău, zău că nu. Te-am iubit.
— Poate, la început. De frică c-o să mori pe-acolo n-ai iubit nicio fată. Poate m-ai iubit din frică, dar asta nu e dragoste. S-a văzut mai pe urmă, când m-ai mințit. Când m-ai mințit și

pe mine c-ai murit. Când mi-ai trimis și mie vestea, ca să știe lumea și din gura mea c-ai murit.
— Ce voiai să fac?
— Să nu mă minți. Adică să mă iubești. Hai, du-te. Dacă mă iubeai îmi spuneai curat de ce-ai plecat de-acolo, și eu te ascundeam, dar tu, Emile, tu...
— Îți amintești cămașa cu râuri și nopțile alea cu lună galbenă, cu lună plină la fereastră, cu lună jumătate, cu lună ca secera?
— M-ai mințit și cine minte o dată, mai minte.
— Așa a zis tata să-ți spun... dacă tu mă spuneai?
— Cui să te spun?!
— Ei, cui...
— Hai, pleacă, pleacă, acumă văd că mă și insulti! Și începu să închidă fereastra.
— Tata a zis, nu eu.
— Iar minți. Și ce dacă zicea? Puteai să-mi spui mie și ce zicea el, ce-aveam eu cu el? Dar tu ai crezut în ce zicea el de nu mi-ai spus, de te-ai ascuns. Și-acuma mă insulti că te pâram... Dar cui să te pârăsc, Emile? Cui? De ce nu te-ai întrebat?
— Te...
— Nu fă pe cățelușul, Emile, n-are rost. Gata. Și închise de tot fereastra.
— Ai pe cineva, asta e... Îl ai în casă, de nu deschizi. Oftă. Era oare gelos? Ori vrea să împartă pătura cu mine? Nu-i mai răspunse. Se culcă. Nu-l auzi plecând. Cum nu-l auzise venind. Poc, auzi căzând. O icoană. Căzuse de pe peretele dinspre bucătărie. Apoi auzi o bubuitură îndepărtată, ca de grenadă. Și răpăit de mitralieră. Într-o noapte căzuseră toate icoanele de pe pereți. Ca la cutremur. Nu fusese decât o luptă. Unii ziceau a doua zi că pe pământ sârbesc, alții că pe pământ românesc fusese lupta. Căzuse acum icoana de lemn. Un cutremur o cu-

tremură, parcă cutremurul creștea din inima ei; parcă era acolo și așa o cutremura de-i dârdâiau mâinile și-i dârdâiau dinții; și cutremura și toată casa, de se-auzea icoana cum se izbește de podea ca o minge. Sau i se părea ei? Sau visa? Era o singură noapte? Ori mai multe nopți la rând? O mie și una de nopți sau o singură noapte, sau într-o singură noapte. Nu putea dormi. Dar nu se putea dormi. Se-auzea iapa lui Chisăr fătând. Cocoșii nu se-auzeau. Ea era tot dintr-un sat de lângă Dunăre, mai jos de Turnu-Severin, dincolo de ostrovul Corbului, dincolo de Gruia. Dacă, da, cânta cocoșul, se-auzea în trei țări. La noi și la sârbi, și la bulgari. Și se-auzeau și cocoșii de pe malul lor când cântau. Cătărina, vecina, știa povesti, și mai ales seara le spunea, în drum. Băieții săreau peste băldăușuri. Fetele ascultau, pe buza șanțului, ce zicea Cătărina. A fost odată ca niciodată. Nu, niciodată nu începea așa. Ea zicea: să vă spun povestea cu vaca neagră a lui Crăiașu. Să vă spun povestea cu oiștea Carului Mare? Spune-o. Păi, ascultați. O muiere amărâtă venea odată cu caru' pe lângă pădurea de la Drăguțoaia. Boii trăgeau greu, că era caru' plin cu lemne. Muierea ce s-a gândit? Nu mă mai urc și eu în car, că și așa boii de-abia răsuflă. Greutate mare pe sufletele lor. Lemne, caru' plin. Merg pe lângă boi să-i mai îndemn cu vorba. A luat funia din coarnele boilor și mergea așa pe lângă ei tot vorbind cu ei.

— Hai cu mama, măi oameni.

— Hai, cea, cea suflete.

— Stu, mă, stu.

Odată i se păru femeii că boii, care până atunci de-abia pășeau, trag mai bine. Era o femeie singură, fără om la curte și la casă, cu o târlă de copii. Băgă ea de seamă de la o vreme că boii întinseseră pașii. Și din ce în ce mai iute mergeau. Unu din boi a cârmit o dată spre cea și a văzut că vin după ei lupii. Atunci văzu și muierea că venea după ei o haită de lupi urlând. Flămânzi, în goană. Numai boii ăștia îi avea. Și copiii așteptau.

Și carul era plin. Și oricât ar fi fost frică de mare, mai repede n-ar fi putut merge. Lupii, lupi. De frică muierea a zis:

— Doamne, ce mă fac? Caru' e greu ca pământu', că toată lumea asta e de greu, ce mă fac? Mai repede nu pot, Doamne, merge, că grele sunt lemnele, c-a fost viață în ele și mai este, și toate sunt grele, și viața copiilor mei așteaptă, Doamne! Nu mă lăsa, Doamne!

Și Dumnezeu a ridicat-o cu car cu tot spre cer. A pornit în zbor, trecând lin peste lume, cu boii și cu carul. Și de atunci se vede femeia lângă boi și se vede oiștea, proțapul, spre cea. Oiștea, cârmită spre cea. Cum a cârmit-o boul când a văzut lupii.

Pe cer, acum, nicio stea. Parcă se întorseseră toate cu fața dinspre lume. Parcă și ele intraseră sub pământ, cu lume cu tot, cu păduri cu tot. Iarba se făcuse de sticlă, păsările de pământ ars, reci și moarte. Răsuna a gol, ca într-o sală părăsită. Totul împietrise. Și dimineața nu se arăta. Adormi. Și se trezi într-un fel de vuiet înăbușit. Pocnea departe ceva. De parcă noaptea se spârgea încet ca o gheață. Ceva părea că se dezlipește greu de pământ. Nu era decât somnul de dimineață, greu. Când te scoli și adormi și iar te trezești. Ea privi, privi, și întâi văzu obiectele fără culoare. Vedea cum vine greu dimineața peste somnul ei nu prea dormit. Și cum se ridica și ea din pat și plecă spre lumina mai înaltă de la fereastră, văzu și afară întâi marginile lucrurilor, tot ce era fără culoare, și de-abia cu timpul, încet, lumina începu să prindă culori, și ea să vadă culorile.

II

Drumul, pustiu. Prin curți se auzeau pași grăbiți, nevăzuți. Undeva guița un purcel. Pe lângă școală. O dâră adâncă, prin praful drumului. Purcelul, înjunghiat, își îneca glasul.